

## Competențe de a accesa sursele de lectură/informare: context al educației pentru lectură

### Rezumat:



Ludmila CORGHENCI

Articolul relevă interconexiunea dintre educația pentru/ prin lectură și cultura informației a utilizatorului bibliotecii. Sunt abordate direcțiile de centrare a eforturilor bibliotecilor privind dezvoltarea abilităților utilizatorilor/membrilor comunităților de a accesa și a regăsi publicațiile necesare în baza surselor bibliografice și de informație primară. Sunt prezente orientări pentru studii de perspectivă: a dezvolta, a forma utilizatorilor de bibliotecă cunoștințe, dar și abilități/deprinderi privind evaluarea calității surselor, luarea notițelor asupra acestora și îndeosebi – utilizarea etică și corectă a informației.

### Cuvinte-cheie:

educația prin/pentru lectură, cultura informației, accesarea și regăsirea informației.

### Abstract:

The article reveals the interconnection between education for and through reading and the information culture of the library user. The directions for focusing library efforts on developing the skills of users / community members to access and retrieve necessary publications, based on bibliographic and primary information

sources, are approached. Guidelines for prospective studies are presented: to train and grow the users of the library of knowledge, to develop their skills and abilities on assessing the quality of sources, taking notes on them, and, especially, using the information ethically and fairly.

### **Keywords:**

education through and for reading, information culture, accessing and retrieving of information.

Educația pentru lectură este un fenomen multidimensional, inter- și transdisciplinar. M-au bucurat mult (în calitatea mea de bibliotecar) afirmațiile profesorului universitar Sorin Cristea, de la Universitatea din București, referitor la faptul că societatea postmodernă „trebuie să aibă în vedere promovarea unui nou mod de tratare a lecturii, ca sursă de informatizare” [2, p. 55].

În acest context conchidem că educația lecturii trebuie abordată și în cadrul dimensiunii biblioteconomice și a științelor informării. Ce presupune aceasta? Lectura trebuie tratată ca sursă de informare, de dezvoltare a competențelor de a accesa, a evalua, dar și a utiliza etic și corect informația (obținută prin lectură). Este vorba despre „formarea capacității de selectare riguroasă, autonomă, a informației esențiale, de calitate – pe fondul extinderii surselor de lectură – și de ordonare a acestora în rețele care asigură integrarea sa în structuri și module disciplinare, intradisciplinare, interdisciplinare etc., cu deschideri metodologice multiple” [2, p. 55]. Deci, o persoană educată pentru lectură cunoaște cum să efectueze căutarea surselor necesare, cum să le selecteze și să le prezinte ca referințe bibliografice, cum să efectueze citarea corectă a acestora etc.

Am vorbit despre acest lucru și în cadrul ediției I a Conferinței „Lectura-Central” – când am abordat interferențele și condiționarea reciprocă a culturii lecturii și a culturii informației [1].

Deci, educația pentru lectură ca dimensiune particulară a educației intelectuale presupune deținerea *competenței de a accesa sursele de lectură/informare*. Utilizatorul de azi al bibliotecii publice este interesat de sursele de lectură/informare, indiferent de faptul unde le găsește: în colecțiile bibliote-

cii, între pereții fizici ai acesteia, în arhive, biblioteci digitale, resurse în acces deschis. Bibliotecarul, în calitate de reprezentant al instituției informaționale, cel mai bine poate să dezvolte abilități de definire și conturare a nevoii de lectură/informare și de a localiza și accesa informația.

Deci, în continuare vom vorbi despre 2 grupuri de abilități, asupra cărora trebuie să insiste biblioteca publică în relațiile cu utilizatorii: abilități de definire și conturare a nevoii de lectură/informare și de a localiza și accesa informația.

### **Biblioteca publică și dezvoltarea abilităților de definire și conturare a nevoii de lectură/informare**

Care sunt abilitățile asupra cărora trebuie să insiste biblioteca publică în relațiile cu utilizatorii și alți membri ai comunității servite?

- a defini nevoia de lectură/informare (a formula explicit nevoia de informare: de ce și pentru ce? nume de autor/autori, titlu? Poate fi lectură profesională, de plăcere, lectură obligatorie etc.);

- abilități de a contura, a încheia, a schița în forme precise nevoia de lectură/informare:

- ✓ limite tematice și de alt fel – lingvistice, cronologice etc. – ale subiectului, temei de informare/lectură;

- ✓ identificarea cuvintelor-cheie – un cuvânt sau o frază, semnificativă pentru nevoia de informare conturată, care permite căutarea informației; De reținut că, în diverse cazuri, cuvintele-cheie pot avea diferite sensuri în funcție de domeniul studiat – de exemplu, intrări și vizite – în biblioteconomie; se recomandă utilizarea de sintagme; după caz, se poate apela la trunchierea cuvintelor-cheie: păstrarea rădăcinii, sau radicalului, cuvântului;

- ✓ utilizarea sintagmelor – din două sau mai multe cuvinte, între care există raporturi de subordonare – de exemplu, biblioteci specializate, educație formală etc.

## **Biblioteca publică și dezvoltarea abilităților de a localiza și a accesa informația**

În acest sens, biblioteca publică se implică în dezvoltarea abilităților:

- de orientare în fluxul de resurse informaționale – identificarea documentului/sursei de informare în funcție de suportul de fixare a informației (carte, revistă, hartă etc.); după destinația funcțională – monografii, culegeri, teze de doctor, autoreferate, manuale, ghiduri, dicționare etc. Dezvoltarea unor astfel de abilități ar contribui la soluționarea inteligență a cazurilor de adresări ale utilizatorilor către bibliotecari: „Ajutați-mă să identific autorul revistei...”, „Am citat sursa în felul: *Limba română*, nr. 2, 2020...” etc.;

- de cunoaștere/învățare a elementelor de identificare a resursei/documentului – nicidecum culoarea copertei, desenul de pe copertă –, ci elementele standardizate: nume, prenume autor, titlu, date editoriale, coduri de identificare etc. Anume bibliotecarul este persoana care învață utilizatorul de ce o carte trebuie să dețină ISBN (cod internațional de identificare a cărților), o publicație serială – ISSN (cod internațional de identificare al publicațiilor seriale), un document electronic în acces deschis – DOI (identificator unic pentru un obiect digital) [4, p. 9]. Ne referim la faptul că o mare parte dintre utilizatorii bibliotecilor publice sunt autori de publicații ori potențiali autori, care ar trebui să cunoască avantajele deținerii unor astfel de coduri;

- de clasificare a resurselor/documentelor: în Republica Moldova autorii, cercetătorii, alți utilizatori de bibliotecă trebuie să cunoască cel puțin ce este CZU (Clasificarea Zecimală Universală), JEL (sistemul de clasificare „JEL” a luat naștere în „*Journal of Economic Literature*” și este o metodă standard de clasificare a literaturii științifice în domeniul economiei); Articolele publicate în revistele științifice trebuie să fie indexate în baza acestor scheme de clasificare, acest aspect fiind prevăzut de cerințe oficializate [4, p. 9]. Or, această prezență poate fi argumentată, lămurită utilizatorului de bibliotecă de către bibliotecar;

- de utilizare a instrumentelor de căutare și regăsire a informației –

bibliotecarul orientează utilizatorul spre aplicarea algoritmului: de la informația bibliografică la informația primară (surse de acces la textele integrale ale documentelor); sursele bibliografice (cataloge tradiționale și on-line ale bibliotecii, ediții ale bibliografiei naționale, cărți în curs de apariție la <http://www.bookchamber.md/> și altele) oferă un suport complex, mai vast, în baza căruia sunt regăsite texte integrale ale documentelor: colecții de bibliotecă, biblioteci digitale, portaluri documentare, repozitorii și alte arhive digitale.

O caracteristică esențială a unei persoane este creativitatea, iar biblioteca are un rol important în dezvoltarea capacităților creative. Printre factorii creativității se numără: aptitudinile intelectuale, aptitudinea interogativă (de căutare), flexibilitatea cognitivă. Tehnica muncii intelectuale nu este altceva decât știința dezvoltării personalității umane și mânuirea unor astfel de tehnici influențează direct lectura, precum și calitatea dezvoltării intelectuale. Iar dezvoltarea competenței de a accesa sursele de lectură/informare este o componentă importantă a educației pentru/prin lectură, influențând eficient munca intelectuală.

Ca perspectivă, este important de a dezvolta, a forma utilizatorilor de bibliotecă cunoștințe, dar și abilități/deprinderi privind evaluarea calității surselor, luarea notițelor asupra acestora și, în deosebi, utilizarea etică și corectă a informației – subiecte de centrare pentru alte publicații.

### **Referințe bibliografice:**

1. CORGHENCI, Ludmila. Cultura lecturii și cultura informației: interferențe și condiționare reciprocă. In: *Lectura și scările. Culegere de articole* [online]. Chișinău: Prut Internațional, 2020, pp. 33-38. ISBN 978-9975-3361-9-2. [citată 22 septembrie 2020]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1081/Lectura%20si%20scarile.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. CRISTEA, Sorin. *Educația pentru lectură* [online]. [citată 21 septembrie 2020]. Disponibil: [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/54\\_56](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54_56)

[Educatia%20pentru%20lectura.pdf](#)

3. *GHID de redactare a tezei de doctor/doctor habilitat*. Aprobata prin decizia nr. 5 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare [online]. [citat 30 august 2020]. Disponibil: <http://ichem.md/files/u1/ghid-redactare-teza.pdf>
4. *REGULAMENTUL cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice* : aprobat prin decizia nr. 6 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare [online]. [citat 25 septembrie 2020]. Disponibil: <http://www.cnaa.md/i/attestation-commission/meetings/18122018/files/attestation-commission/meetings/6-18.12.18.pdf/6.regulament-evaluare-reviste.pdf>
5. REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. București, 2012. 115 p. ISBN 978-973-85962-9-0.
6. ȚURCAN, Nelly. De ce articolele științifice au nevoie de CZU? In: *Studia Universitatis Moldaviae* [online]. 2017, nr. 3 (103), pp. 21-29. ISSN 1814-3199. [citat 26 noiembrie 2020]. Disponibil: [http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/03.p.21-29Jurnalism\\_103.pdf](http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/03.p.21-29Jurnalism_103.pdf). ISSN 1814-3199